

Висновки. Практика багатьох українських підприємств свідчить про відсутність науково-обґрунтованої політики щодо управління запасами, що призводить до невиправдано великих витрат оборотних засобів або «заморожування» матеріальних цінностей. Така ситуація досить негативно впливає на фінансовий стан господарства, а в умовах ринкової економіки може бути згубною. Тому визначення оптимальних обсягів поставок запасів є вкрай необхідним. Для покращення управління оборотними засобами доречно провести визначення обґрунтованих строків та обсягів закупівлі матеріальних цінностей; регулювання запасів матеріальних цінностей, віддаючи перевагу найбільш необхідним у конкретному випадку, враховуючи їх споживчу привабливість; визначення показників оборотності основних груп запасів та їх усебічного аналізу з метою встановлення відповідності наявних запасів поточним потребам підприємства.

Література:

1. Дем'яненко М.Я. Фінансові проблеми формування і розвитку аграрного ринку / М.Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2007. №5. С. 4 -13.
2. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
3. Стецюк П.А. Стратегія і тактика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія. / П.А. Стецюк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 370с.
4. Економічний аналіз: Навч. посібник/ М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатьок та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2003. - 556 с.
5. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф.Покропивного.- Вид. 2-ге, перероб. Та доп. - К.:КНЕУ,2000.-528 с.
6. Ульянченко О.В. Сучасні методи дослідження операцій в економіці / О.В. Ульянченко: Навч. посібник / Харк. держ. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків, 2000.- 141 с.

Рецензент: д.е.н., доцент Шиян Д.В.

УДК 351.82:339

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ

***Передерій Н.О., к.е.н., доцент, Костюк О.Д., к.е.н., доцент,
Кузьменко С.В., к.е.н., доцент***

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті розглянуто проблематику залучення іноземних інвестицій в економіку України.

The article is focused on problems of foreign investment's formation in Ukrainian economics.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку наша країна внаслідок трансформаційних процесів у минулому та теперішньому переживає період нестабільності та встановлення (вже протягом двох десятиліть) економічної, правової та соціальних структур. Будь-які зміни подібного характеру не проходять без значних затрат ресурсів, а зміни в масштабі цілої країни потребують залучення капіталів колосального масштабу. Українська еконо-

міка не може забезпечити достатній рівень інвестування. Внутрішні інвестиції гальмуються нерозвинутістю вітчизняного фондового ринку, а також станом банківської системи України. У більшості розвинутих країн каталізатором інвестиційної активності став саме іноземний капітал, який відіграв активну роль у розвитку та структурній перебудові економіки. В результаті цього, питання залучення інвестиційних ресурсів з-за кордону в українську економіку є досить актуальним вже протягом довготривалого періоду часу. Незважаючи на це, ситуація з зовнішніми капіталовкладеннями теж складається не кращим чином – внаслідок несприятливого інвестиційного клімату та нестабільністю законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день питаннями, які стосуються вирішення проблем залучення іноземних інвестицій в економіку України, займаються і досліджують багато науковців. Зокрема: Бланк І.А., Данілов О.Д., Дахно І.І., Кокоріна В.І., Майорова Т.В., Неваженко І.Ю., Стецюк С.С., Федоренко В.Г., Чистов С.М.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування об’єктивних основ залучення іноземних інвестицій та опрацювання рекомендацій щодо оптимізації їх використання в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В залежності від виду та форми іноземних інвестицій основні напрямки міжнародної інвестиційної діяльності можна представити за допомогою схеми (рис.1).

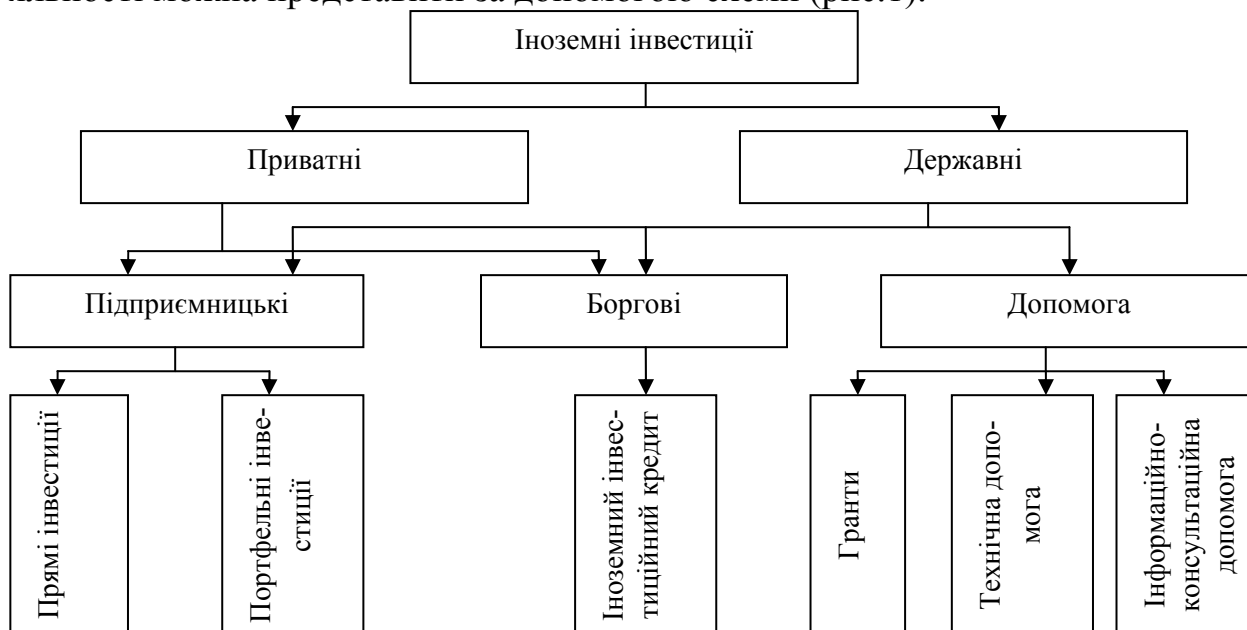

Рис. 1. Напрями міжнародної інвестиційної діяльності [1]

Говорячи про іноземні інвестиції, необхідно, перш за все, розмежувати державні та приватні інвестиції.

Державні інвестиції – це позики, кредити, які одна держава або група держав надає іншій державі. У цьому випадку мова йде про відношення між державами, що регулюються міжнародними договорами і до яких застосовуються норми міжнародного права. Можливі і «діагональні відносини», коли консорціум (група) приватних банків надає інвестиції державі.

Під приватними розуміють інвестиції, які надають приватні фірми, компанії чи громадяни однієї країни відповідним суб'єктам іншої країни. Інвестиційні відносини настільки складні та багатогранні, що нерідко відносини між державами тісно пов'язані з відносинами між приватними інвесторами. Такий зв'язок найбільше проявляється, коли інвестор передає свої права та вимоги державі.

Можлива і більш складна конструкція відносин, коли матеріальні зобов'язання держави-боржника за отриманими кредитами (наприклад, сплата процентів) задовольняються за рахунок повної або часткової вартості майнових прав приватного інвестора в країні боржника (наприклад, надання прав на розробку природних ресурсів). Залежно від ступеня контролю над зарубіжними компаніями інвестиції поділяються на прямі та портфельні.

Прямі інвестиції – основна форма експорту приватного капіталу, що забезпечує встановлення ефективного контролю і надає право безпосереднього розпорядження закордонною компанією. За визначенням МФВ, прямі іноземні інвестиції існують у тому випадку, коли іноземний власник володіє не менш ніж 25 % статутного капіталу акціонерного товариства (згідно з американським законодавством – не менше 10 %, у країнах Європейського Співтовариства – 20 -25 %, у Канаді, Австралії і Новій Зеландії – 50 %) [2]. Згідно із законодавством України прямим іноземним капіталовкладенням є внесок в статутному капіталі, за його наявності, не менше 10% [3].

Світова практика переконує, що без широкого залучення іноземного капіталу неможливо провести структурну перебудову економіки, скоротити технічну та технологічну відсталість народного господарства, домогтися конкурентоздатності вітчизняної продукції на світовому ринку. Крім того, продуктивне використання іноземних інвестицій є органічною частиною світового процесу руху капіталу й реалізується переважно за рахунок капіталів приватних інвесторів, зацікавлених в одержанні більш високого рівня прибутку на вкладені кошти [1].

Більшість країн, що розвиваються, вважають прямі іноземні інвестиції важливим джерелом розвитку. Однак, економічні ефекти від прямих іноземних інвестицій майже неможливо виміряти з високою точністю. При оцінці ефективності розвитку від застосування прямих іноземних інвестицій звертаються до одного з 2-х основних підходів. Перший являє собою економетричний аналіз відносин у структурі ПІІ та різноманітні засоби відображення економічної ефективності. Другий представляє собою кількісний аналіз аспектів внеску ПІІ без спроб розрахунку нової норми прибутку.

Політика використання ПІІ має протистояти 2-м тенденціям ринкових невдач. Перша впливає з інформації або координації невдач в інвестиційному процесі, яка може призвести країну до залучення неефективних ПІІ або до їх недостатньої кількості. Друга стає актуальною, коли власні інтереси інвесторів розходяться з економічними інтересами країни, що їх приймає. Це може призвести до того, що ПІІ негативно впливатимуть на розвиток, або до позитивних, але статичних результатів.

Приватні та суспільні інтереси звичайно можуть бути різними у кожному конкретному випадку місцевих або іноземних інвестицій: політика спрямована на те, щоб нейтралізувати розходження у поглядах всіх інвесторів. Однак, деякі розходження можуть бути специфічними для іноземних інвесторів. Уряди багатьох країн також відчують, що закордонна власність має бути контрольована з неекономічних причин, наприклад, для того, щоб тримати руку на пульсі культурної та стратегічної діяльності тощо.

Таким чином, втручання у ПІІ може мати не тільки економічне забарвлення, але й соціальне, політичне.

Інвестиційні проекти визначають обсяги і структуру виробництва окремого підприємства, як правило, на довгі роки. Тому перед здійсненням інвестицій необхідно визначити їхню економічну ефективність і порівняти її з альтернативними можливостями вкладення коштів. Розрахунки економічної ефективності інвестиційних проектів (капіталовкладень) є основою для підготовки і прийняття управлінських рішень.

Практичні методи розрахунків застосовувані для визначення економічної переваги тієї або іншої інвестиції можуть бути класифіковані в групи, наведені на рис. 2.

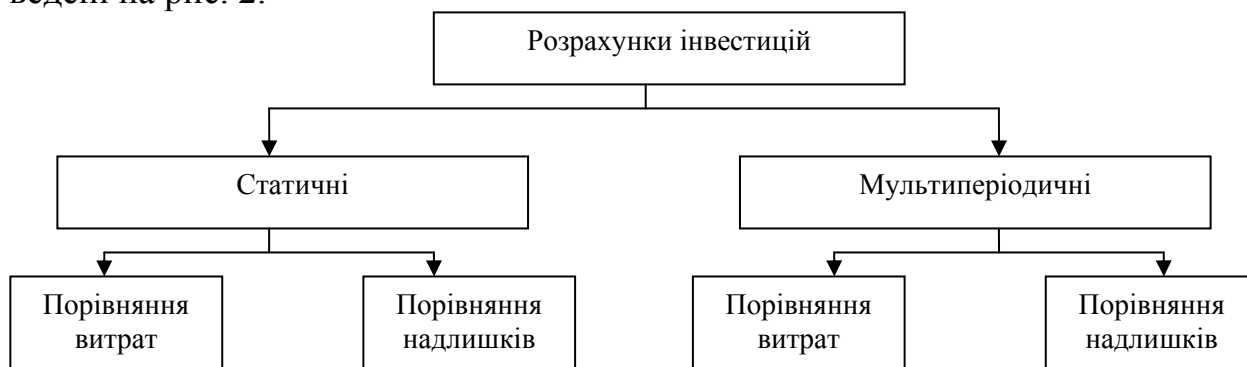

Рис. 2. Методи розрахунку ефективності інвестицій [4]

Прості (статичні) методи. Найбільш розповсюдженими для аналізу економічної ефективності капіталовкладень є прості розрахунки витрат, прибутків і рентабельності. Ці розрахунки відрізняються тим, що характеризують капіталовкладення по кількості доходів, прибутків і витрат або по терміну амортизації без обліку фактора часу. Як критерії економічної ефективності окремих капіталовкладень виступають середньорічні витрати, середньорічні прибутки, середні норми прибутковості і термін амортизації капіталовкладень.

На основі таких розрахунків обчислюють показники критичного завантаження або критичного обсягу використання об'єкта капіталовкладень, що відбивають межі (пункти) рівності витрат і прибутків між порівнюваними варіантами.

При використанні статичних методів об'єктивне врахування трьох показників майже неможливе, оскільки результат аналізу не залежить від фактичного здійснення платежів, а залежить від середніх даних. Особливо важко об'єктивно реєструвати дані при перехідному періоді від фактичної до плано-

вої ситуації. Це приводить не тільки до неправильної економічної оцінки інвестицій, але і до необ'єктивних припущень фінансування.

Статичні методи можуть використовуватись, насамперед, до інвестицій, що відбуваються у визначений момент, де поточні витрати або перевищення в наступних періодах залишаються на однаковому рівні. Статичні методи використовуються в практиці як приблизні або спрощені розрахунки. Істотною перевагою статичних методів є простота в рішеннях і дохідливість. Однак точність цих методів недостатня, особливо при оцінці ефективності розвитку підприємства і проектів, щоб об'єктивно судити про економічну перевагу.

Перевірка рентабельності інвестиції при використанні статичного методу здійснюється на основі очікуваного середнього випуску продукції і витрат. Критерієм перевірки рентабельності служить нарахування відсотків на вкладений власний і загальний капітал. Тому треба визначити:

- середній розмір вкладеного загального і власного капіталу;
- одержану виручку від вкладеного капіталу.

Інвестиція рентабельна, якщо приріст капіталу вище, ніж при альтернативному використанні капіталу.

Статичні методи відносно прості і тому широко поширені на практиці. Однак вони мають принципові недоліки: ігноруються розходження в потоках платежів і надходжень протягом усього терміну використання капіталовкладень; тут не враховується, що суми платежів або виплат у різні проміжки часу можуть мати різну чисту поточну вартість на вихідний момент проведення капіталовкладень. Таким чином, статистичні методи можна використовувати тільки для попередніх оцінок.

Фінансово-математичні (динамічні, або мультиперіодичні) методи розрахунків. Аналіз ефективності капіталовкладень ґрунтується на оцінці грошей у часі. Відправним пунктом такої оцінки є абсолютно доведене положення, що одна гривня, одержана фізичною чи юридичною особою сьогодні, є ціннішою, вагомішою, дорожчою за гривню, яка буде отримана у майбутньому. Існують кілька обставин, що зумовлюють вищу цінність однієї й тієї ж суми грошей сьогодні порівняно з наступним періодом. В умовах нестабільної економіки серйозною обставиною є інфляція, під дією якої гроші знецінюються з швидкістю, пропорційною її темпу. Тому не випадково в умовах інфляції відсоткові ставки за кредит значно зростають і розглядаються як захід, що протидіє знеціненню виданої в кредит суми грошей, оскільки остання повертається кредитору в більшому розмірі. Досить сказати, що в Україні через гіперінфляцію, яка розвинулася в 1992-1993 рр., відсоткові ставки за короткострокові кредити досягали понад 360 %, а пропозиція довгострокових кредитів фактично була зведена до нуля.

При динамічних розрахунках економічної ефективності інвестицій повинні бути зроблені дві фінансово-математичні дії:

1. Для приведення всіх платежів і надходжень, пов'язаних з об'єктом інвестицій, у порівнянну форму необхідно перерахувати їх вартість методом нарахування складного відсотка або методом дисконтування на визначений

момент часу. Для спрощення, як правило, передбачається, що усі виплати і надходження відбуваються до визначеного терміну одного періоду, наприклад, на кінець року.

2. Періодично повторювані грошові потоки необхідно перерахувати на визначений момент часу. Або, навпаки, розраховану на вихідний момент часу поточну вартість усіх платежів, пов'язаних з інвестицією, необхідно перетворити в періодизовану, рентну, форму, тобто в аннуїтет. Це означає, що середньорічну ренту необхідно перерахувати за допомогою коефіцієнта капіталізації на дійсний момент часу, тобто визначити поточну вартість ренти. Або відому чисту поточну вартість перерахувати за допомогою коефіцієнта аннуїтету в аннуїтет (періодизовану ренту). «Нескінченні» ренти також можуть перераховуватися для порівнянності у вартість на теперішній момент часу за допомогою коефіцієнта капіталізації.

При використанні методів мультиперіодичного розрахунку ефективності інвестицій вплив розподілу платежів у часі відображається більш точно, ніж при статичних методах. Тому мультиперіодичні методи особливо підходять при економічній оцінці інвестицій з нерівномірним потоком платежів протягом декількох періодів (років). Особливо це важливо в при плануванні підприємств або розробці проекту розвитку.

Для переходу до викладення порядку розрахунків показників ефективності інвестицій наведемо їх умовні позначення:

P – обсяг грошових надходжень від економічної діяльності об'єкта інвестицій після введення його в експлуатацію;

B_i – обсяг інвестицій, що потрібні для введення його в експлуатацію (витрати інвестиційні);

B_e – обсяг поточних витрат діючого об'єкта, необхідних для виробництва товарів чи послуг, що виробляє створений об'єкт (витрати експлуатаційні);

A_t – величина нарахованої за рік амортизації основних фондів, створених за рахунок інвестицій;

T – кількість років життя проекту (експлуатація об'єкта та отримання доходів від інвестицій);

t – індекс (порядковий номер) кожного року експлуатації об'єкта, $t=1,2,\dots,T$.

1. Чиста приведена вартість проекту (NPV) розраховується як сума щорічних обсягів доходів без витрат, приведених до умов поточного року:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{(P_t - B_{it} - B_{et})}{(1+r)^t} \quad (1)$$

Для прийняття проекту NPV має перевищувати нуль.

2. Термін окупності проекту (T_k) визначає кількість років, які загальний приведений прибуток дорівнюватиме обсягу інвестицій. Він дорівнює такому $t(T_k=t)$, при якому:

$$B_i = \sum_{t=1}^{T_k} \frac{(P_t - B_{et})}{(1+r)^t} \quad (2)$$

Термін окупності має бути меншим від загального терміну життя проекту: $T_k < T$. Тут T_k – кількість років, потрібних для того, щоб обсяг прибутку від інвестицій зрівнявся з обсягом B_i (термін окупності); r – річна ставка дисконту, яка має використовуватися для приведення грошових надходжень майбутніх періодів до умов поточного року; K – коефіцієнт приведення:

$$K = \frac{1}{(1+r)^t} \quad (3)$$

3. Коефіцієнт співвідношення доходів та витрат (R) розраховується як дріб, де в чисельнику має бути сума приведених вартостей доходів від інвестицій за всі роки, а у знаменнику – сума приведених витрат:

$$B_i = \frac{\sum_{t=1}^{T_k} \frac{P_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^T \frac{B_{it}}{(1+r)^t}} \quad (4)$$

Приймаються проекти, для яких коефіцієнт прибутковості як мінімум перевищує одиницю.

4. Коефіцієнт прибутковості проекту (g) розраховується як співвідношення чистої приведеної вартості доходів за період життя проекту та обсягів капіталовкладень:

Приймаються проекти, для яких коефіцієнт прибутковості як мінімум перевищує одиницю.

$$g = \frac{\sum_{t=1}^{T_k} \frac{(P_t - B_{et})}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^T \frac{B_{it}}{(1+r)^t}} \quad (5)$$

5. Внутрішня норма прибутковості проекту (R) визначається як рівень ставки дисконтування (r), при якому чиста приведена вартість проекту (за період його життя) дорівнює нулю, тобто:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{(P_t - B_{it} - B_{et})}{(1+r)^t} = 0 \quad (6)$$

Внутрішня норма прибутковості є межею, за яку проект дає негативну загальну прибутковість. Розраховане для проекту значення R має порівнюватися із нормальним рівнем R_n для такого типу. Якщо $R > R_n$, проект може бути прийнятий, якщо $R < R_n$, проект відхиляється.

Для кожного проекту залежно від критеріїв, якими керується зацікавлене в ньому підприємство та його експерти, рівень R_n може бути різним в залежності від макроекономічної ситуації у країні, рівня ризиків у країні, галузі, проекту, середньої рентабельності діяльності підприємства-інвестора, вартості його капіталу, співвідношення позиченого та власного капіталу та з інших причин.

6. Фондовіддача проекту (f) розраховується як відношення середньорічного прибутку за весь період життя проекту до середньорічної залишкової вартості інвестицій за той самий період з врахуванням їх щорічного зносу:

$$f = \frac{\sum_{t=1}^T \frac{(P_t - B_{et})}{T}}{\sum_{t=1}^T \frac{(B_{it} - A_t)}{T}} \quad (7)$$

Цей показник визначає рівень середньої віддачі (отримання прибутку) від кожної грошової одиниці використаних інвестицій [5].

Україна знаходиться на четвертому місці у рейтингу журналу Forbes «10 найгірших економік світу». Як відзначає видання, Україна має багаті сільськогосподарські землі, а також поклади корисних копалин і могла б бути серед економічних лідерів у Європі, однак поки має ВВП на душу населення навіть менші, ніж у Сербії чи в Болгарії. Forbes посилається на Держдепартамент США, на думку якого в Україні процвітає корупція, відсутні законодавча база і незалежне правосуддя [6].

За рішенням FATF (Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму) від 6 вересня 2001 р. Україна входить до чорного списку країн, які недостатньо проводять боротьбу з відмиванням доходів, тому що невирішеною залишається проблема ідентифікації діяльності, пов'язаної з відмиванням коштів, та відповідальності за неї (дозволяється відкриття кодових рахунків) [7].

Можна аналізувати ще інші міжнародні рейтинги, зокрема рейтинг міжнародного рейтингового агентства Standard&Poor's, Індекс глобалізації (Foreign Policy Journal), Індекс сприйняття корупції (Transparency International), оцінка інвестиційного клімату за допомогою рейтингів Institutional Investor, Euromoney, BERI (Business Environment Risk Index) Doing Business Світового Банку (Україна зайняла 152 місце серед 183 країн у 2011 р.) та ін., проте всі вони протягом останнього року фіксують зниження рейтингових позицій України [8].

Окрім низки очевидних недоліків економіки Україна має ряд переваг іноземного інвестування [9] (рис. 3).

Водночас експерти ООН відносять Україну до двадцятки найпривабливіших для прямих іноземних інвестицій країн. Пояснення привабливості України полягає в тому, що раніше вкладення у неї розглядалися як інвестиції у дочірній регіон Росії. «Помаранчева» революція генерувала переусвідомлення ситуації, унаслідок чого Україну почали розглядати як повноцінну європейську державу. Водночас представники багатьох іноземних компаній відкрито стверджують, що надходження масштабних інвестицій в Україну ускладнюється відсутністю стабільності навіть на короткий проміжок часу. Внаслідок цього привабливість українських компаній для іноземних інвесторів не зменшується, але деякі з них займають вичікувальну позицію.

Рис. 3. Основні переваги іноземного інвестування в Україні

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ), залучених в Україну, на 1 січня 2011р. склав 44708,0 млн. дол., що на 11,6% більше обсягів інвестицій на початок 2010 р. (рис. 4).

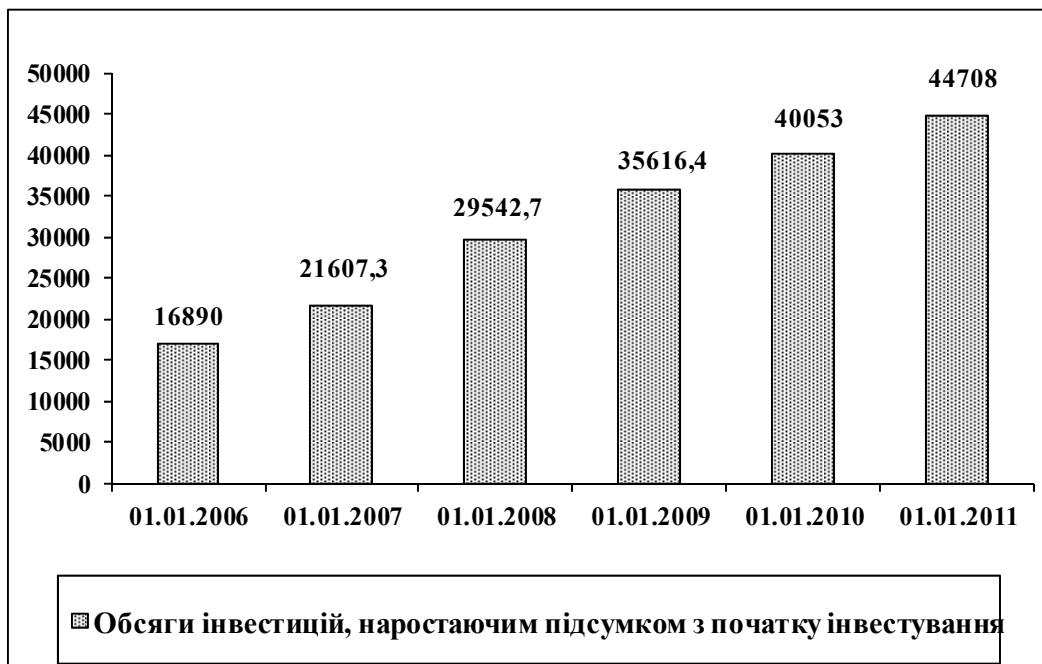

Рис. 4. Прямі іноземні інвестиції в Україну (на початок року) [10]

Збільшився також нетто-потік ПІІ (нові інвестиційні потоки за виключенням дизінвестицій, тобто раніше інвестованих ресурсів) на 34,86 %, або на 1678 млн. дол. США. Натомість величина іноземних портфельних інвестицій в Україні у 2010 році у порівнянні з 2009 р. зменшилась на 86,6%, або на 227 млн. євро (рис. 5).

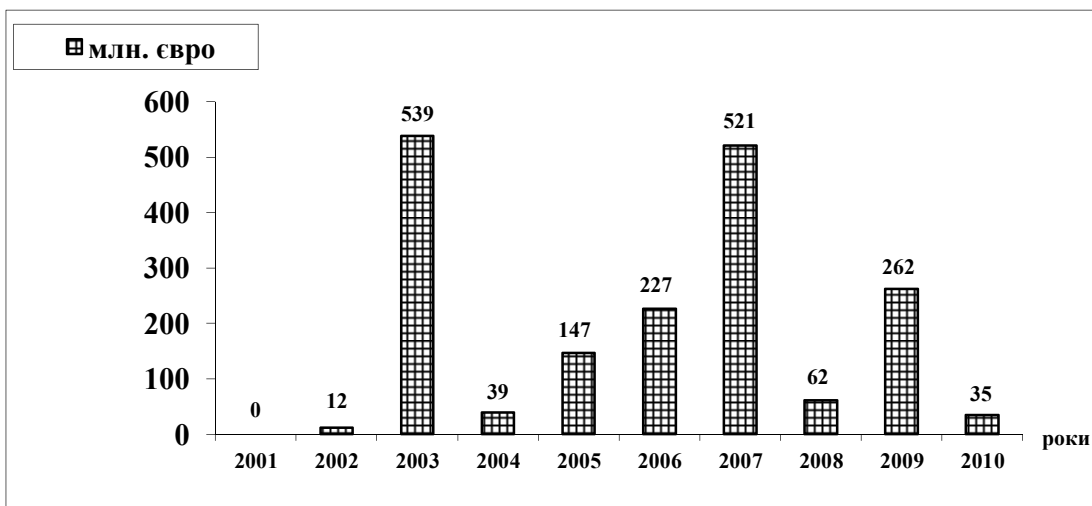

Рис. 5. Іноземні портфельні інвестиції в Україні, млн. євро [10]

Однак, за оцінками Міністерства економіки, загальна потреба в інвестиціях для структурної перебудови економіки України становить від 140 до 200 млрд. дол. США, а щорічна потреба – близько 20 млрд. дол. США. Обсяг необхідних іноземних інвестицій в економіку України становить 40-60 млрд. дол. США. За оцінками експертів Світового банку, для досягнення рівня США Україні потрібно загалом 4 трлн. дол. США, що означає великий розрив між попитом на інвестиції та їх реальною пропозицією.

Існує два види заходів стимулювання інвестицій – «загальні», які створюються на законодавчому рівні та застосовуються до усіх іноземних інвесторів певної групи (наприклад, країни походження), та «спеціальні», які застосовують до окремих іноземних інвесторів, визначених у результаті переговорів між представниками уряду та інвестора. Приклади спеціальних заходів – податкові пільги, пільгове кредитування, надання дотацій та субсидій щодо проведення тренінгів, зарплати співробітників, проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. На практиці «загальні» заходи частіше застосовуються до іноземних інвесторів, які раніше не здійснювали інвестицій у країну, тоді як «спеціальні» застосовуються з метою утримання вже наявних іноземних інвесторів, що розглядають можливості репатріації прибутку та/або інвестицій. Застосування заходів стимулювання ПІІ саме по собі не означає виникнення конкуренції між країнами.

Конкуренція – це заходи, до яких вимушений вдатися уряд певної країни в результаті того, що подібні заходи були впроваджені іншими країнами. Конкуренція поділяється на цільову та режимну. Цільова конкуренція виникає тоді, коли уряд намагається залучити окремий інвестиційний проект, пропонуючи інвестору більш вигідні умови порівняно з умовами урядів конкуруючих країн. Режимна конкуренція характеризує загальні виміри інвестиційної привабливості заходів залучення ПІІ в певній мірі краці порівняно з іншими. У деяких випадках цільова конкуренція між країнами за інвестиційні проекти переростає в економічні війни, під час яких масштаби заходів щодо заохочення інвесторів збільшуються до економічно необґрунтованого рівня. Така ситуація виникає під час конкуренції за особливо значні інвестиційні проекти у галузях автомобілебуду-

вання, нафтопереробки, електроніки та інформаційних технологій, – в результаті чого очікуються значні економічні вигоди у майбутньому: створення нових робочих місць, зростання майбутніх податкових надходжень, поліпшення бізнес-середовища.

Висновки. У більшості розвинутих країн каталізатором інвестиційної активності став саме іноземний капітал, який відіграв активну роль у розвитку та структурній перебудові економіки. Україні слід використати досвід цих країн (особливо пострадянських) щодо політики залучення іноземних інвестицій та створення сприятливого інвестиційного клімату шляхом надання податкових пільг, створення спеціальних економічних зон, надання митних пільг, створення системи гарантій та покращення інформаційно забезпечення партнерів, впровадження системи страхування.

Функціонування економіко-організаційного блоку механізму залучення іноземних інвестицій можливе лише в сукупності з ефективним механізмом державних гарантій та системою законодавчого, нормативного, інформаційного забезпечення іноземних інвестицій, організації системи страхування та перестраховування іноземних інвестицій, сприяння розвитку банківсько-кредитної системи.

Література:

1. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004. – С. 306.
2. Данілов О.Д. Інвестування: Навчальний посібник. / Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. – Ірпінь, 2001. – 377 с.
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.06.1991 №1560-ХІІ // Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Виробнича економіка/ За редакцією В.П. Галушко, Г. Штрюбеля. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 400 с.
5. <http://proosbb.info>
6. Стецюк С.С. «Офшорні зони як інструмент мінімізації оподаткування та шляхи вдосконалення державного регулювання офшорної діяльності» // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. №2 – С. 78-86
7. Николайчук О. «Інвестиційна привабливість України крізь призму міжнародних рейтингів» // www.ztu.edu.ua
8. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України – www.mfa.gov.ua
9. Експрес-випуск Державного комітету статистики України «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності у 2010» №35 від 17.02.2011 – С. 1.
10. Офіційний веб-сайт Державного агентства України з інвестицій та розвитку – www.in.gov.ua

Рецензент: д.держ.упр., професор Лозинська Т.М.

УДК 351.84:364

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «СІЛЬСЬКІ ТЕРИТОРІЇ» ТА ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Пищик Ю.Д., аспірант

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті розглядаються питання розвитку сільських територій.

The article deals with the development of rural areas.